

OBSAH

	Úvod	7
1	MATEŘSKÝ JAZYK ČESKÝ JAKO VYUČOVACÍ PŘEDMĚT	9
2	VÝCHOVA SLOHOVÁ A VÝCHOVA KOMUNIKAČNÍ	13
3	KOMUNIKAČNÍ KOMPETENCE	15
3.1	Vztah teorie vyučování slohu k teorii vyučování mateřskému jazyku	15
3.2	Cíle slohové výchovy a komunikační kompetence	16
3.3	Komunikační kompetence a RVP	17
4	PŘEDPOKLADY VYTVÁŘENÍ KOMUNIKAČNÍ KOMPETENCE DÍTĚTE	19
4.1	Verbální komunikace	19
4.1.1	Teorie jazykového vývoje člověka	20
4.1.1.1	<i>Teorie vlivu vnějšího prostředí</i>	20
4.1.1.2	<i>Teorie biologického zrání</i>	22
4.1.1.2.1	<i>Nativismus</i>	23
4.1.1.2.2	<i>Teorie biologických předpokladů</i>	24
4.1.1.3	<i>Koncepce interakční</i>	26
4.1.1.3.1	<i>Konstruktivismus</i>	26
4.1.1.3.2	<i>Teorie kulturního kontextu</i>	27
4.1.1.3.2.1	<i>Rodina</i>	30
4.1.1.3.2.2	<i>Příbuzní a jiní dospělí v blízkém okolí dítěte</i>	31
4.1.1.3.2.3	<i>Škola</i>	32
4.1.1.3.2.4	<i>Vrstevníci</i>	33
4.1.1.3.2.5	<i>Další ovlivňující činitele z vnějšího světa</i>	34
4.1.2	Etapy jazykového vývoje dítěte	35
4.1.2.1	<i>Konfrontace teorií jazykového vývoje a registrovaných jazykových pokroků dítěte</i>	37
4.2	Neverbální komunikace	38
4.2.1	Nonverbální (extralingvální) komunikace	38
4.2.2	Osvojování nonverbální komunikace	41
4.2.3	Paralingvální komunikace a její osvojování	43
5	KOMUNIKAČNÍ ČINNOSTI	45
5.1	Vymezení komunikačních činností	45
5.2	Komunikační činnosti a komunikativní přístup k jazykové výchově	47
5.3	Funkční rozlišení komunikačních činností	50
5.3.1	Komunikace věcná	51
5.3.2	Komunikace orientující	52
5.3.3	Komunikace interakční (kritická)	53
5.3.4	Komunikace zážitková	55

6	KOMUNIKAČNÍ ČINNOSTI A JEJICH VÝCHOVA	57
6.1	Naslouchání	57
6.1.1	Sociální kontext naslouchání	57
6.1.2	Naslouchání v elementárním vzdělávání	59
6.1.3	Formální typy naslouchání	62
6.1.3.1	<i>Naslouchání pozorné</i>	62
6.1.3.2	<i>Naslouchání aktivní</i>	68
6.1.4	Funkční typy naslouchání	69
6.2	Mluvení	71
6.2.1	Mluvení a ústní projev	71
6.2.2	Mluvení a ústní projev po vstupu dítěte do školy	72
6.2.3	Hra jako prostředek rozvoje mluvené komunikace	73
6.2.3.1	<i>Hry zaměřené na zvukovou stránku jazyka</i>	75
6.2.4	Dialogické projevy	80
6.2.5	Monologické projevy	81
6.3	Čtení	82
6.3.1	Technika čtení	82
6.3.2	Druhy čtení podle úrovně čtenářské techniky	83
6.3.2.1	<i>Počáteční (základní) čtení</i>	83
6.3.2.2	<i>Pokročilé čtení</i>	83
6.3.2.2.1	<i>Čtení s porozuměním</i>	84
6.3.2.2.2	<i>Čtení analytické</i>	85
6.3.2.2.3	<i>Čtení hodnotící</i>	85
6.3.3	Formální typy čtení	86
6.3.3.1	<i>Čtení pozorné</i>	86
6.3.3.2	<i>Čtení aktivní</i>	86
6.3.3.3	<i>Čtení rychlé</i>	86
6.3.4	Funkční typy čtení	87
6.3.4.1	<i>Čtení orientující</i>	87
6.3.4.2	<i>Čtení věcné</i>	88
6.3.4.3	<i>Čtení interakční (kritické)</i>	89
6.3.4.4	<i>Čtení zážitkové</i>	91
6.4	Psaní	91
6.4.1	Psaní a písemný projev	91
6.4.2	Formy písemného projevu	95
6.4.2.1	<i>Psaní fragmentální</i>	95
6.4.2.2	<i>Psaní napodobivé</i>	97
6.4.2.3	<i>Psaní řízené</i>	99
6.4.2.4	<i>Psaní tvořivé</i>	100
6.4.3	Funkční typy psaní	101
6.4.3.1	<i>Psaní orientující</i>	101
6.4.3.2	<i>Psaní věcné</i>	104
6.4.3.3	<i>Psaní interakční (kritické)</i>	104
6.4.3.4	<i>Psaní zážitkové</i>	105
6.4.4	Tvorba písemného projevu	106

7	KOMBINOVANÁ A INTEGROVANÁ CVIČENÍ V KOMUNIKAČNÍ VÝCHOVĚ.....	109
8	STAV SOUVISLÉHO VYJADŘOVÁNÍ ŽÁKŮ NA 1. STUPNI ZŠ..	115
8.1	Potřeba výzkumu souvislých projevů žáků na 1. stupni ZŠ.	115
8.2	Výzkumný vzorek žáků a jejich prací	116
8.2.1	Práce dětí z 2. ročníku	117
8.2.2	Práce dětí z 3. ročníku	119
8.2.3	Práce dětí z 4. ročníku	121
8.2.4	Práce dětí z 5. ročníku	123
8.3	Shrnutí	126
9	ZÁVĚR.....	129
	Literatura	131
	Soupis tabulek a grafů	136